

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Ismeretterjesztő szakirodalmi mű szerzősége

Ügyszám: SzJSzT-11/10.

Megkereső: ügyvéd, megbízás alapján

A Megkereső által feltett kérdések:

- 1. „Kérem a Szakértői Testület szakvéleményét arról, hogy a mellékelt mű egységes, egy szerző által írott mű, nem több szerző által összeállított alkotás.**
- 2. Kérem, hogy a Szakértői Testület vizsgálja meg, lehetséges-e az, hogy ezt a könyvet, ill. annak egyes részeit más, nem szülész-nőgyógyász végzettségű személy írta?”**

A MEGKERESÉSHEZ CSATOLT MELLÉKLETEK

A megkereső a megkereséshez csatolta:

- a mű könyv formájában többszörözött egy példányát
- az eljáró Tanács által az alábbiak szerint számozással ellátott iratokat:
 - o I.) A megkereső megbízója által írt anyagokat, amelyek 1-13.-ig
 - 1. „Az anyai és a magzati vércör”
 - 2. „Ikerterhesség”
 - 3. „Doppleres ultrahang-vizsgálatok a terhesség során”
 - 4. „Magzati rendellenesség szűrés” megegyezik a 13. számmal
 - 5. „Wellness a terhesség alatt”
 - 6. „Vitamin és ásványi anyag pótlás a várandósság idején”
 - 7. „Terhességmegszakítás”
 - 8. „Terhesgondozás”
 - 9. „Tájékoztató a szülészeti-nőgyógyászati részleg munkájáról”
 - 10. „Konzílium 5. koraszülés”
 - 11. „magzatra is veszélyes vírusfertőzések”
 - 12. „Újdonságok a Down-kór szűrésében”
 - 13. „Magzati rendellenesség szűrés” megegyezik a 4. számmal
 - o II.) Táblázatos felsorolást arról, hogy a megkereső megbízója 2007-2009. között szakértőként mely témákban, mely médiumokban (televíziók, rádiók, folyóiratok, internetes médiumok, mely formában (beszélgetés, nyilatkozat) nyilatkozott. A megkereső a nyilatkozatok szövegét nem mellékelte.

TÉNYÁLLÁS ÉS ELŐZETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

Az eljáró tanács rögzíti, hogy szakvéleményének kialakítása során csak a megkereső által rendelkezésére bocsátott bizonyítékokat értékeli.

A megkeresés oka, hogy a megkereső megbízójának volt élettársa azt állítja, hogy ő a mű társszerzője, egyes fejezeteket ő írt.

Ezzel szemben a megkereső megbízója a mű egyedüli szerzőjének vallja magát, és azt állítja, hogy volt élettársa csak egyes kisebb jelentőségű szerkesztői munkát végzett.

A megkereső megbízója szülész-nőgyógyász végzettségű, szakmájában praktizál és e mellett a széles közönségnek szóló ismeretterjesztő publikációs, előadói tevékenységet végez és különböző médiumokban szakkérdésekben nyilatkozik.

A megkereső megbízójának volt élettársa óvodapedagógus végzettségű. A megkeresés az ő esetleges egyéb tevékenységéről, képzettségéről nem szól.

A megkereséshez csatolt mű borítója, címlapja és impresszuma a megkereső megbízóját egyedüli szerzőként tünteti fel. Az impresszum szerint a művet 2009-ben adták ki. A többszörözést a műpéldány igazolja, a terjesztésre azonban csak a megkeresés utal, mely szerint a jogvita miatt a mű terjesztését nem kezdték meg. Az impresszum ezen kívül megjelöli a borítógrafika szerzőjét, valamint azt a személyt, aki a könyvforma „design & layout” tervezője, illetve a könyvben szereplő számos kép képfeldolgozását végezte. Az impresszum ezen kívül három szerkesztőt tüntet fel, közöttük a megkereső megbízójának volt élettársát, azonban az általuk végzett tevékenységre a megkeresés további adatokat nem tartalmaz.

A csatolt 1-13. számozással ellátott iratok között vannak olyanok, amelyek szerzői műnek (rövid ismeretterjesztő szakirodalmi cikkek) minősíthetőek, és vannak olyanok, amelyek a szerzői mű minőségét biztosan nem érik el (8. számú vázlat és 9. számú rövid leírás egy kórházi részlegről.) Ezen iratok szerzői jogi védettségét az eljáró Tanács behatóbban nem vizsgálta.

A cikkek közül egyesek a mű egyes fejezeteibe egy az egyben vagy apró sem a tartalmukat sem formájukat érdemben nem érintő nyelvhelyességi, stilisztikai módosításokkal lettek átemelve:

11. szám – a mű 35-43. oldalai

2. szám – a mű 162-163. oldalai

Az 1., 3., 4. (13.), 5., 6., 8., 12. számú mellékletek tartalma részben megjelenik a műben, egy az egyben azonban fejezeteket nem képeznek és hosszabb szövegrészek azonos megfogalmazása sem állapítható meg.

Az 5., 6. számú mellékletek kismamáknak szóló életmód és táplálkozási tanácsokról szólnak, a többi orvosi, szakmai kérdéseket tárgyal.

A mellékletek stílusa egységes, azzal, hogy a kifejezetten orvosi, szakmai kérdéseket tárgyaló cikkek több orvosi szakkifejezést tartalmaznak.

Az eljáró tanács az átadott műpéldány kapcsán az alábbi elemeket azonosította, amelyek kapcsán a szerzői jogi védelem fennállása vizsgálható:

- borítóterv és grafika (nem vitatott, ez eljáró tanács ezzel nem foglalkozik érdemben)

- belső megjelenés (layout és desing), a képek szövegbe szerkesztése, elhelyezése (nem vitatott, ezért az eljáró tanács ezzel sem foglalkozott)
- a mű szövege (a megkeresés ennek a vizsgálatára irányult)
- a szövegben elhelyezett fényképek és ezen képek összeválogatása, tartalmilag a szöveghez rendezése (a megkeresés erre vonatkozóan semmilyen adatot nem tartalmaz, ezért az eljáró tanács a képek, illusztrációk összeválogatásában megnyilvánuló esetleges szerzői jogi védelemre érdemes szerkesztői tevékenységet a megkeresésben foglalt kérdésekkel összefüggésben nem vizsgálja).

A megkeresésben közölt adatokból (II. számú csatolt táblázat 2007-2009-es média-megjelenéseket sorol fel) és a műpéldány kiadási éve (2009) alapján a mű a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban Szjt.) hatálya alatt keletkezett, ezért a feltett kérdések vonatkozásában e jogszabály szerzősége vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

AZ ELJÁRÓ TANÁCS SZAKVÉLEMÉNYE

Az eljáró tanács a megkereső által rendelkezésére bocsátott iratok alapján a megkeresésben feltett kérdésekre a mű szövegének vizsgálatával, illetve a szöveg I. 1-13. szám alatt csatolt iratokkal való összevetésével válaszolhat.

Az eljáró tanács előzetesen megállapítja, hogy a mű szerzői jogi védelem alatt álló ismeretterjesztő szakirodalmi műnek tekintendő. Az Szjt. 4. § (1) bekezdése alapján a szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta. Ebből következően:

- a szerzőség ténykérdés;
- szerző az, aki a művet alkotó módon hozta létre, azaz azt a minőséget tette hozzá, amelytől a mű szerzői jog által védett alkotás lesz;
- szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jellege miatt illeti meg;
- a szerzői jog tehát nem a mű tartalmát, hanem a tartalom gondolati kifejezését védi¹;
- a szerzői jogi védelem ezen túlmenően nem függ minőségi, vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől, azaz például a mű szakmai, tartalmi helyességétől sem.

A mű két részre és azon belül több fejezetre tagolódik. A fejezetek és az azokon belüli alcímek a gyermekvállalással, várandóssággal és gyermekszületéssel kapcsolatos különböző témákat dolgoznak fel. Ezek között szükségszerűen vannak életmód tanácsadás jellegű és kifejezetten orvosi szakkérdéseket tárgyaló fejezetek, azonban megállapítható, hogy a tisztán orvosi szakmai kérdéseket tárgyaló részek túlsúlyban vannak.

Minden téma tárgyalására egyformán jellemző a világos megfogalmazás, a gyermeket vállaló párok, várandós nők számára közérthetőségre törekvés. Ezért a szöveg kerüli a hosszú mondatokat, az orvosi szakkifejezések halmozását vagy a szaknyelvi fordulatokat (legfeljebb zárójelben adja meg a szaknyelvi terminológiát), mivel éppen ezek magyarázatára törekszik.

A szöveg fordulatait és stílusát tekintve minden fejezetében egységes és eltekintve attól, hogy az I.) 1-13. szám alatti mellékletekben az orvosi szakkifejezések számosabban fordulnak elő, a mondatok hosszára, szerkesztésére és a világosságra törekvő megfogalmazásra tekintettel stílusa az 1-13. számú mellékletek stílusához nagyban hasonlít.

¹ A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk.: Dr. Gyertyánfy Péter, Complex 2006, p. 30.

A szöveg stílusa a mű szakszerűsége és pontosságra törekvő, de egyben közérthető ismeretterjesztő szakirodalmi jellegének felel meg. Ez azonban az is jelenti, hogy kirívó és nagyon jellegzetes stílusjegyek a szövegben nem azonosíthatóak.

A szöveg tartalmát tekintve megállapítható, hogy az legnagyobb részt orvosi, szülészeti-nőgyógyászati szakmai kérdéseket tárgyal. A műben irodalomjegyzék, idézetek nem találhatóak. A szöveg egységessége nem utal arra, hogy egyes bármely témát tárgyaló részek máshonnan, különböző szakmai mélységű és stílusú forrásokból lettek volna átemelve. Ez, összevetve az 1-13. alatt csatolt iratokkal és azzal, hogy a megkereső megbízója a II. melléklet szerint milyen jellegű szakmai-ismeretterjesztő tevékenységet végez, nagymértékben valószínűsíti, hogy a műnek van olyan szerzője, aki saját szakmai ismereteit, tapasztalatait öntötte formába, rutinosan szakmai kérdéseket közérthető formában előadva és nem különböző szakirodalmi forrásokat dolgozott fel, használt közvetlenül a mű megírása során.

A fentiek alapján az eljáró Tanács a feltett kérdéseket az alábbiak szerint válaszolja meg:

Ad 1.

Megállapítható, hogy a mű fejezetekre tagoltan is egységet képez, egységes koncepció alapján született. Az egyes fejezetek nagyobb részben orvosi-szakmai és kisebb részben életmód-tanácsadási témáinak hullámvázása ellenére is egységes stílusban írottak, az egyes fejezetek egymáshoz képest arányosak, megközelítésük, a témák tárgyalásának mélysége is egyöntetű.

A mű stílusa ismeretterjesztő szakirodalmi jellegéhez kötött, kirívó stílusjegyeket nem mutat.

Szakirodalmi mű esetében, ahol a stílus a mű célja által nagyban meghatározott, a mű, illetve a mű megformáltságának, irodalmi művek esetén megfogalmazásának egységessége önmagában nem zárja ki azt, hogy egy adott műnek több szerzője legyen, ezért a jelen esetben az egy szerző által történt alkotás csak valószínűsíthető.

Ad 2.

A mű nagyobb részét teszi ki az orvosi-szakmai kérdések tárgyalása és, ezeknél, ahogyan azt korábban kifejtettük, feltételezhető, hogy szülész-nőgyógyász végzettségű, várandósok gondozását gyakorlatban végző orvos saját tapasztalatainak formába öntése valósult meg. A mű stílusának, koncepciójának egységessége és felépítése pedig arra utal, hogy a mű egy szerző elképzelése alapján született. A mű olyan fejezetet nem foglal magában, amelynek tartalma kifejezetten óvodapedagógus szerzőre utalna. Ebből következően az élettárs szakmai felkészültsége nem támasztja alá, hogy érdemben hozzájárult volna a mű tartalmához.

Az eljáró Tanács ugyanakkor a szakmai kérdések helyességét nem vizsgálta, mert azok helyessége vagy helytelensége a szerzőséget és a szerzői jog általi védelmet nem befolyásolja.

Összefoglalva:

Az eljáró Tanács a megkeresés és mellékletei alapján teljes bizonyossággal megállapítani nem tudja, hogy a műnek csak egyetlen szülész-nőgyógyász végzettségű szerzője van-e.

A mű vizsgálata alapján azonban megállapítható, hogy a túlnyomórészt előforduló orvosi-szakmai kérdéseket tárgyaló részeket gyakorló szülész-nőgyógyász szakorvos írta, és ezek a mű egységes koncepcióját is meghatározzák. Tehát feltehetően a mű egységes koncepciója is a szerző szakorvosnak tulajdonítható. A mellékletben 1-13. szám alatt csatolt iratok és a mű egységes stílusa pedig azt valószínűsíti, hogy a műnek egy szerzője van.

Budapest, 2010. július 21.

Dr. Hajagos Éva
a tanács elnöke

Dr. Kabai Eszter
a tanács előadó tagja

Dr. Kiss Zoltán
a tanács szavazó tagja